

Inkomensherverdeling door sociale uitkeringen en belastingen: een internationale vergelijking

C.L.J. Caminada*
K.P. Goudswaard
C. Wang

Samenvatting

In de meeste OESO-landen is de kloof tussen arm en rijk groter geworden de afgelopen decennia. In dit artikel wordt onderzocht of en in hoeverre de sociale uitkeringen en de directe belastingen hebben bijgedragen aan deze trend. De auteurs maken gebruik van microgegevens van de Luxembourg Income Study over inkomensongelijkheid en de herverdeling van sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing voor 20 landen vanaf het midden van de jaren tachtig tot 2005. Deze gegevens maken het mogelijk om ook een uitsplitsing naar verschillende sociale programma's te maken.

Gemiddeld over de landen wordt een forse stijging van de primaire inkomensongelijkheid waargenomen, maar belasting- en uitkeringsstelsels hebben tweederde van de gemiddelde stijging van de primaire inkomensongelijkheid afgevlakt. Verzorgingsstaten zijn dus meer gaan herverdelen. De publieke ouderdoms- en nabestaandenpensioenen kunnen 60 procent van de toename van de herverdeling verklaren, terwijl de bijstand 20 procent voor haar rekening neemt. Directe belastingen verkleinden de herverdeling met 16 procent.

Trefwoorden: ongelijkheid, herverdeling, sociale uitkeringen, belastingen.

1 Inleiding

In de meeste OESO-landen is de inkomensongelijkheid in de afgelopen twee tot drie decennia gestegen (OECD, 2008 en 2011). Er zijn verschillende verklaringen voor de ontwikkeling van de inkomensongelijkheid aangedragen door onderzoekers vanuit de sociologie, economie en politieke wetenschappen.¹ Om veranderingen in de inkomensverdeling te analyseren moet onderscheid worden gemaakt tussen de verdeling van primaire inkomens, dat wil zeggen, marktinkomens zoals lonen en winst, en de verdeling van secundaire inkomens, dat wil zeggen, de besteedbare inkomens na afdracht van directe belastingen en sociale premies en ontvangen sociale uitkeringen. Sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing zorgen er voor dat de verdeling van secundaire inkomens aanzienlijk gelijk is dan de verdeling van primaire inkomens.² Het totale herverdelende effect kan worden onderverdeeld in de herverdeling door sociale uitkeringen en door belasting- en premieheffing.³ Over het algemeen is in de meeste landen het herverdelende effect door sociale uitkeringen tweemaal zo groot als de herverdeling die bereikt wordt via belasting- en premieheffing, hoewel bijvoorbeeld in de

¹ O.a. Kuznets (1955), Atkinson (1996), Gustafsson & Johansson (1999), Chevan & Stokes (2000), McCall (2001), en Brandolini & Smeeding (2009).

² Danziger, Haveman & Plotnick (1981), Gottschalk & Smeeding (1997 en 2000), Atkinson & Brandolini (2001), Smeeding (2000 en 2004), Caminada en Goudswaard (2001 en 2010), Brandolini & Smeeding (2007 en 2009).

³ Plotnick (1984), Ferrarini & Nelson (2003), Caminada & Goudswaard (2001), Kristjánsson (2011), Fuest, Niehues & Peichl (2010), Caminada, Goudswaard & Wang (2012), Wang, Caminada en Goudswaard (2012).

Verenigde Staten een relatief groter deel van de herverdeling veroorzaakt wordt door belastingen (OECD, 2008 en 2011; Wang et al., 2012).

Data van de OESO laten zien dat de verdeling van primaire inkomens vanaf het midden van de jaren tachtig tot halverwege de jaren negentig aanzienlijk schever is geworden. De ongelijkheid van het primaire inkomen is ook gestegen vanaf halverwege de jaren negentig tot het midden van de jaren 2000, maar in een langzamer tempo. In dit artikel gaan we in op de vraag wat de invloed is geweest van sociale uitkeringen en belastingen op de ontwikkeling van de inkomensongelijkheid. De literatuur over de (terugtrekkende) verzorgingsstaat lijkt te impliceren dat verzorgingsstaten minder herverdelend zijn geworden. Echter, recente studies en gegevens laten zien dat veel verzorgingsstaten juist meer herverdelend zijn geworden in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw (zie ook Kenworthy & Pontusson, 2005). Verzorgingsstaten hebben de stijging van de ongelijkheid van het primaire inkomen niet volledig kunnen afvlakken, maar de meeste hebben dit wel tot op zekere hoogte gedaan. In grote lijnen hebben verzorgingsstaten dus precies gewerkt waarvoor ze ontworpen zijn. Het is marktwerking, en niet zozeer de inkomenspolitiek, die de inkomens schever hebben verdeeld. Hierbij moet worden opgemerkt dat een schevere primaire inkomensongelijkheid automatisch leidt tot meer herverdeling, zelfs zonder beleidsacties, omdat belasting- en uitkeringsstelsels over het algemeen progressief zijn vormgegeven (Immervoll & Richardson, 2011).

In dit artikel laten we de veranderingen in de herverdelende effecten van verschillende sociale programma's en directe belastingen in de tijd zien (cf. Wang et al., 2012). Op programmaniveau onderzoeken we de herverdelende trends van uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid of invaliditeit, de publieke ouderdomspensioen- en nabestaandenuitkeringen, kind- en familietoelagen, werkloosheidsuitkeringen, de bijstand, andere sociale uitkeringen en de loon- en inkomstenbelasting. We gebruiken de gegevens van Luxembourg Income Study (LIS) voor 20 landen voor de periode rond 1985 tot rond 2005. Het herverdelende effect van elk programma wordt bepaald via de zogeheten *sequential budget incidence accounting method*. Onze bijdrage aan de literatuur is dat wij trends van de herverdeling tussen landen op programmaniveau in kaart brengen. Wij gaan niet in op de oorzaken van de veranderingen in de herverdelende effecten van de diverse sociale programma's en belastingen.

Het artikel is als volgt opgebouwd. Het begint met de onderzoeksmethode en data. Daarna presenteren we de resultaten van een landenvergelijking naar inkomensongelijkheid en de mate van herverdeling van inkomen. Daarna ontleden we de totale herverdeling in de herverdelingseffecten van 11 sociale uitkeringen en de directe belastingen van medio jaren tachtig tot ongeveer 2005. Een conclusie besluit het artikel.

2 Methode van onderzoek

2.1 Data Luxembourg Income Study (LIS)

De groeiende belangstelling voor verschillen in inkomensongelijkheid (in de tijd en tussen landen) heeft een grote hoeveelheid studies opgeleverd.⁴ Een belangrijke ontwikkeling was de lancering van LIS, waarbij micro datasets uit verschillende landen werden 'geharmoniseerd'; informatie over LIS kan geraadpleegd worden via

⁴ Zie Gottschalk & Smeeding (1997), Brandolini & Smeeding (2007), OECD (2008 en 2011), Lambert, Nesbakken & Thoresen (2010) en Immervoll & Richardson (2011).

<http://www.lisdatacenter.org/>.⁵ Sindsdien is het goed mogelijk om de ontwikkeling van de inkomensongelijkheid van landen te analyseren (zie Atkinson, Rainwater & Smeeding, 1995). Micro-data van LIS zijn de best beschikbare gegevens om de inkomensongelijkheid en de herverdeling via sociale uitkeringen en belastingen van land tot land en in de tijd te vergelijken (Nolan & Marx, 2009; Smeeding, 2004).

Er zijn circa 300 variabelen in de LIS-dataset. In deze analyse zijn de variabelen gekozen die verband houden met het inkomen (allerlei inkomstenbronnen), het aantal personen in een huishouden en de equivalentieschalen om de inkomensongelijkheid en herverdeling in kaart te brengen. Wij gebruiken de gegevens van 20 landen waarvoor data beschikbaar zijn voor drie momenten in de tijd (rond 1985, 1995 en 2005).⁶ Daarbij onderscheiden we twee groepen landen, afhankelijk van de kwaliteit van de gegevens. Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar van het hele traject van primair inkomen tot het besteedbaar inkomen: Australië, Canada, Denemarken, Finland, Duitsland, Israël, Nederland, Noorwegen, Zweden, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Voor 8 landen zijn de gegevens alleen beschikbaar op basis van inkomen na belastingheffing: België, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Mexico, Polen en Spanje. Hierna zullen we een globaal beeld presenteren van de ontwikkeling van de ongelijkheid en de herverdeling voor alle 20 landen. Daarna voeren we een meer gedetailleerde decompositie-analyse uit van de herverdeling voor de 12 landen waarvoor volledige informatie beschikbaar is in de periode 1985-2005.

2.2 *Het meten van de herverdelende effecten van directe belastingen en de sociale uitkeringen*

Meestal wordt de invloed van sociaal beleid op de inkomensongelijkheid berekend in lijn met het werk van Musgrave, Case & Leonard (1974), de zogenaamde *statutory budget incidence analyse*. Deze standaardanalyse van het herverdelende effect van belastingen en sociale uitkeringen vergelijkt de ongelijkheid van het primaire inkomen met de inkomensongelijkheid na sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing (OECD 2011: 268). Herverdeling door sociale uitkeringen en belastingen is gedefinieerd als de ongelijkheid van het primaire inkomen minus de ongelijkheid van het besteedbaar inkomen (Kakwani, 1986 en Ringen, 1991). Wij volgen deze benadering. Tabel 1 illustreert de relevante inkomensbegrippen en de inkomensherverdeling. We gebruiken de Ginicoëfficiënt als globale maatstaf voor inkomensongelijkheid.⁷ Equivalentieschalen worden toegepast om te corrigeren voor de verschillen in de grootte en de samenstelling van huishoudens (LIS equivalentieschaal). Eveneens volgens LIS-conventie blijven de allerlaagste en allerhoogste inkomens buiten beschouwing (cf. Gottschalk & Smeeding 1997, p. 661).

⁵ Medio 2011 is LIS overgegaan op een nieuwe methode van harmonisatie (template) waarbij het besteedbaar inkomen in twee componenten wordt verdeeld. Het besteedbaar inkomen inclusief 'non-monetary household income' naast het gebruikelijke 'cash income'. Wij gebruiken in dit paper nog de oude template.

⁶ Wang & Caminada (2011b) hebben een database gemaakt voor alle 171 datasets in LIS (alle 36 landen vanaf Wave 0 tot Wave VI), waardoor andere onderzoekers ook vergelijkingen kunnen maken over de mate van inkomensongelijkheid en herverdeling in welvaartsstaten (zie Leiden LIS Budget Incidence Fiscal Redistribution Dataset, via de website van LIS Cross-national data center Luxembourg, <http://www.lisdatacenter.org/resources/other-databases/>).

⁷ Het is algemeen bekend dat de Ginicoëfficiënt nogal gevoelig is voor het middelste deel van de inkomensverdeling in vergelijking met andere globale indicatoren van inkomensongelijkheid. Daarom voeren we ook een gevoeligheidsanalyse uit met andere indicatoren, zie paragraaf 4.3

Tabel 1. Kader inkomensongelijkheid en herverdeling ^a

Inkomensbestanddelen	Inkomensongelijkheid en herverdeling
Bruto lonen + winst uit onderneming + inkomen uit vermogen + verplichte aanvullende pensioenen + private inkomensoverdrachten + overig primair inkomen = primair inkomen	Inkomensongelijkheid vóór sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing
+ Sociale uitkeringen	-/- Herverdeling door sociale uitkeringen
= Bruto inkomen	= Inkomensongelijkheid vóór belasting- en premieheffing
-/- Loonbelasting en sociale premieheffing	-/- Herverdeling door belasting- en premieheffing
-/- Inkomstenbelasting	
= Besteedbaar inkomen	= Inkomensongelijkheid ná sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing

^a Voor 12 landen (Australië, Canada, Denemarken, Finland, Duitsland, Israël, Nederland, Noorwegen, Zweden, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten) is volledige informatie beschikbaar over het gehele bruto-netto-traject in LIS. Voor 8 landen (België, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Mexico, Polen en Spanje) worden netto lonen in plaats van bruto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b).

De *statutory budget incidence analyse* is overigens niet zonder problemen (Smolensky, Hoyt & Danziger 1987). Wanneer de ongelijkheid van het primaire inkomen wordt vergeleken met de ongelijkheid van het besteedbaar inkomen, worden veel zaken constant verondersteld, namelijk ongewijzigde huishoudens- en arbeidsmarktstructuren. Zo wordt met eventuele gedragsveranderingen door sociale uitkeringen en belastingheffing geen rekening gehouden (Frick, Büchel & Krause, 2000; Bergh, 2005). Vanzelfsprekend zijn deze gedragsreacties in de werkelijkheid wel belangrijk. Het is waarschijnlijk dat bij het ontbreken van sociale uitkeringen meer mensen (meer uren) zullen gaan werken, waardoor een hoger primair inkomen kan worden verdiend.⁸ *Statutory budget incidence* berekeningen kunnen daarom slechts als een benadering worden gezien van de herverdeling.⁹

Deze studie hanteert een decompositiemethode die het mogelijk maakt om de partiële herverdelende effecten van diverse inkomensoverdrachten te bepalen; zie Wang & Caminada (2011a) voor details. Met deze sequentiële decompositiemethode worden de herverdelende effecten van afzonderlijke programma's achtereenvolgens bepaald. We volgen met deze methode onder anderen Kakwani (1986), Mahler & Jesuit (2006), Immervoll et al. (2005) en Whiteford (2008) en recente OESO-studies op dit terrein.

⁸ Kim (2000) toont aan dat zowel de generositeit als de efficiëntie van sociale uitkeringen het niveau van de primaire inkomensongelijkheid kan beïnvloeden. Er is ook empirisch werk ter zake verricht (Jesuit & Mahler, 2010).

⁹ *Budget incidence* analyses zijn populair. Ze kunnen al tientallen jaren in de literatuur worden gevonden (zie onder andere Musgrave & TunTun, 1948; Gillespie, 1965; Kakwani, 1977a en 1977b; Reynolds & Smolensky, 1977a en 1977b; OESO, 2008 en 2011).

2.3 Welke programma's?

Op programmaniveau onderzoeken we de herverdelende trends van uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid of invaliditeit, de publieke ouderdomspensioen- en nabestaandenuitkeringen, kind- en familietoelagen, werkloosheidsuitkeringen, de bijstand, andere sociale uitkeringen en de loon- en inkomstenbelasting. Een moeilijke keuze betreft het wel of niet meenemen van pensioenen. Sommige studies op dit terrein laten pensioenen buiten beschouwing en richten zich uitsluitend op de leeftijdsgroep van 15-64 jaar. Het vergelijken van het inkomen van mensen die in verschillende fasen van hun leven verkeren is lastig. Zo is bijvoorbeeld een essentiële functie van het ouderdomspensioen om inkomen te spreiden over verschillende fasen van de levenscyclus. Daarbij kan wel onderscheid worden gemaakt tussen een publiek basispensioen, zoals de AOW en private aanvullende pensioenen. Wij menen dat het basispensioen, doorgaans het grootste publieke inkomensoverdrachtenprogramma, niet kan worden genegeerd in een studie naar herverdeling. Publieke pensioenregelingen worden doorgaans gezien als onderdeel van het sociale vangnet met relatief grote effecten op de reductie van armoede onder ouderen. Dat ligt anders bij aanvullende private pensioenen, waarbij een sterke relatie bestaat tussen premie en uitkering. Dit pensioen is dus veel meer te zien als uitgesteld inkomen dan als inkomensoverdracht. De vormgeving van aanvullende particuliere pensioenen is ook niet gericht op inkomensherverdeling, hoewel ook zij een bijdrage leveren aan de herverdeling onder ouderen (Van Vliet et al., 2012). Conform de classificatie in LIS oormerken wij aanvullende bedrijfs- en particuliere pensioenen als primair inkomen. Deze keuze heeft wel invloed op internationale vergelijkingen over de mate van herverdeling door het gehele stelsel. In landen met vooral publieke pensioenen hebben pensioenontvangers weinig primair inkomen. Om die reden kan, in vergelijking met landen die een grote tweede of derde pensioenpijler kennen, de ongelijkheid van het primaire inkomen en de herverdeling mogelijk worden overschat.

Tot slot kan worden opgemerkt dat de LIS-dataset geen informatie bevat over de indirecte belastingen, die over het algemeen minder herverdelend uitwerken dan directe belastingen. Hoewel de belastingmix varieert per land, zijn vooral Europese landen relatief sterk afhankelijk van belastingen over de toegevoegde waarde.

3 Resultaten

3.1 Trends in de verdeling van primair en besteedbaar inkomen in LIS-landen

Deze paragraaf brengt de ongelijkheid van primair en besteedbaar inkomen in beeld voor 20 landen in de periode 1985-2005. In Tabel 2 zijn de landen geclusterd rond 1985, 1995 en 2005, waardoor ook de trends van de ongelijkheid en de herverdeling zichtbaar worden.

Tabel 2 Ontwikkeling van de inkomensongelijkheid en herverdeling in 20 landen, 1985-2005 ^a

	Gini Primair inkomen (a)				Gini Besteedbaar inkomen (b)				Herverdeling (a-b)			
	Rond 1985	Rond 1995	Rond 2005	Mutatie 85-05	Rond 1985	Rond 1995	Rond 2005	Mutatie 85-05	Rond 1985	Rond 1995	Rond 2005	Mutatie 85-05
Australië (85-95-03)	0.420	0.464	0.461	0.041	0.293	0.308	0.312	0.019	0.126	0.156	0.149	0.023
<i>België (85-95-00)</i>	<i>0.414</i>	<i>0.462</i>	<i>0.542</i>	<i>0.128</i>	<i>0.227</i>	<i>0.266</i>	<i>0.279</i>	<i>0.052</i>	<i>0.187</i>	<i>0.195</i>	<i>0.263</i>	<i>0.076</i>
Canada (87-94-04)	0.393	0.424	0.433	0.040	0.288	0.289	0.318	0.030	0.105	0.136	0.114	0.010
Denemarken (87-95-04)	0.398	0.421	0.419	0.021	0.254	0.218	0.228	-0.026	0.144	0.203	0.191	0.047
Finland (87-95-04)	0.332	0.384	0.464	0.132	0.209	0.217	0.252	0.044	0.123	0.168	0.212	0.089
<i>Frankrijk (81-94-05)</i>	<i>0.364</i>	<i>0.487</i>	<i>0.449</i>	<i>0.085</i>	<i>0.288</i>	<i>0.288</i>	<i>0.281</i>	<i>-0.007</i>	<i>0.076</i>	<i>0.199</i>	<i>0.168</i>	<i>0.092</i>
Duitsland (84-94-04)	0.444	0.450	0.489	0.044	0.265	0.270	0.278	0.013	0.179	0.180	0.210	0.031
<i>Ierland (87-95-04)</i>	<i>0.500</i>	<i>0.493</i>	<i>0.490</i>	<i>-0.010</i>	<i>0.328</i>	<i>0.336</i>	<i>0.312</i>	<i>-0.017</i>	<i>0.172</i>	<i>0.157</i>	<i>0.178</i>	<i>0.006</i>
Israël (86-97-05)	0.449	0.474	0.491	0.041	0.308	0.336	0.370	0.062	0.142	0.139	0.121	-0.021
<i>Italië (86-95-04)</i>	<i>0.425</i>	<i>0.454</i>	<i>0.503</i>	<i>0.078</i>	<i>0.306</i>	<i>0.338</i>	<i>0.338</i>	<i>0.032</i>	<i>0.119</i>	<i>0.116</i>	<i>0.165</i>	<i>0.046</i>
<i>Luxemburg (85-94-04)</i>	<i>0.377</i>	<i>0.388</i>	<i>0.452</i>	<i>0.075</i>	<i>0.237</i>	<i>0.235</i>	<i>0.268</i>	<i>0.031</i>	<i>0.140</i>	<i>0.153</i>	<i>0.184</i>	<i>0.044</i>
<i>Mexico (84-96-04)</i>	<i>0.446</i>	<i>0.487</i>	<i>0.476</i>	<i>0.031</i>	<i>0.445</i>	<i>0.477</i>	<i>0.458</i>	<i>0.013</i>	<i>0.001</i>	<i>0.010</i>	<i>0.018</i>	<i>0.017</i>
Nederland (83-94-04)	0.435	0.420	0.459	0.023	0.260	0.257	0.263	0.003	0.176	0.162	0.196	0.020
Noorwegen(86-95-04)	0.352	0.400	0.430	0.078	0.233	0.238	0.256	0.023	0.119	0.162	0.174	0.055
<i>Polen (86-95-04)</i>	<i>0.365</i>	<i>0.527</i>	<i>0.527</i>	<i>0.163</i>	<i>0.271</i>	<i>0.318</i>	<i>0.320</i>	<i>0.050</i>	<i>0.094</i>	<i>0.208</i>	<i>0.207</i>	<i>0.113</i>
<i>Spanje (80-95-04)</i>	<i>0.416</i>	<i>0.501</i>	<i>0.441</i>	<i>0.025</i>	<i>0.318</i>	<i>0.353</i>	<i>0.315</i>	<i>-0.003</i>	<i>0.098</i>	<i>0.148</i>	<i>0.126</i>	<i>0.028</i>
Zweden (87-95-05)	0.428	0.460	0.442	0.013	0.218	0.221	0.237	0.019	0.211	0.239	0.205	-0.006
Zwitserland (82-92-04)	0.381	0.376	0.395	0.015	0.309	0.307	0.268	-0.042	0.071	0.068	0.128	0.056
VK (86-95-04)	0.476	0.503	0.490	0.014	0.303	0.344	0.345	0.041	0.173	0.158	0.145	-0.028
VS (86-94-04)	0.434	0.473	0.482	0.047	0.338	0.365	0.372	0.034	0.096	0.108	0.109	0.013
Gemiddelde 20 landen	0.412	0.452	0.467	0.054	0.285	0.299	0.304	0.019	0.128	0.153	0.163	0.036
Gemiddelde 12 landen	0.412	0.437	0.454	0.043	0.273	0.281	0.292	0.018	0.139	0.157	0.163	0.024
<i>Gemiddelde 8 landen</i>	<i>0.413</i>	<i>0.475</i>	<i>0.485</i>	<i>0.072</i>	<i>0.303</i>	<i>0.327</i>	<i>0.321</i>	<i>0.019</i>	<i>0.111</i>	<i>0.148</i>	<i>0.164</i>	<i>0.053</i>

^a Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b).

Gemiddeld genomen nam de inkomensongelijkheid toe in de periode 1985-2005. Deze stijging was iets groter in het eerste decennium. De vergroting van inkomensverschillen werd gedreven door de toenemende ongelijkheid van het primaire inkomen (OECD, 2011: 268-271), die deels werd afgevlakt door de werking van het stelsel van sociale uitkeringen en belastingen. In het tweede decennium hielden de ongelijkheid van primair en besteedbaar inkomen gelijke tred. Tussen het midden van de jaren tachtig en 2005, vlakten de stelsels van sociale uitkeringen en belastingen ongeveer twee derde van de stijging van de ongelijkheid van het primaire inkomen af. De opwaartse trend in de inkomensongelijkheid van primair inkomen zette door na het midden van de jaren negentig, zij het in een lager tempo. Ook de herverdeling is gemiddeld genomen toegenomen voor de onderzochte landen. In de periode 1985-2005 steeg de ongelijkheid van primair inkomen met 0.054, terwijl de herverdeling toenam met 0.036. Belastingen en sociale uitkeringen reduceren de ongelijkheid rond 2005 met ongeveer 35 procent, wat meer is dan in het midden van de jaren tachtig (31 procent).

Er zijn flinke verschillen tussen landen. De verzorgingsstaten van België, Finland, Duitsland, Polen en Zweden bereiken de grootste vermindering van de ongelijkheid (de Gini daalt met 20 punten of meer rond 2005), terwijl de kleinste herverdeling werd waargenomen voor Mexico, de Verenigde Staten en Canada (minder dan 12 punten).¹⁰

Over de gehele periode werd de ongelijkheid van het besteedbaar inkomen aanzienlijk groter in België, Finland, Israël en Polen, terwijl de ongelijkheid daalde in Denemarken, Frankrijk, Ierland, Spanje en Zwitserland. In de periode 1985-1995 werd de hogere ongelijkheid vooral 'veroorzaakt' door de ongelijkheid van het primair inkomen, hoewel de primaire inkomensongelijkheid daalde in Ierland, Nederland en Zwitserland. In deze periode bood de herverdeling via verzorgingsstaten meer dan volledige compensatie voor toenemende inkomensverschillen in de primaire sfeer (Canada, Denemarken, Frankrijk en Duitsland) of gedeeltelijke compensatie (de andere landen).

De verschillen tussen landen zijn groter sinds het midden van de jaren negentig. De primaire inkomensongelijkheid is sterk toegenomen in België, Finland en Polen, en in mindere mate in Duitsland, Israël, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Zwitserland, terwijl er weinig veranderde in Australië, Canada, Denemarken, Ierland en de Verenigde Staten. De primaire inkomensongelijkheid daalde tussen 1995 en 2005 in Frankrijk, Mexico, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. De ongelijkheid van het besteedbaar inkomen nam toe in alle landen, behalve in Frankrijk, Ierland, Mexico, Spanje en Zwitserland. Een groot deel van de stijging van de inkomensongelijkheid werd gecompenseerd door herverdeling via belastingen en sociale uitkeringen. Israël is een uitzondering: alhier steeg de primaire inkomensongelijkheid, maar daalde de herverdeling sinds 1995, hetgeen leidde tot een relatief sterke stijging van de ongelijkheid van het besteedbaar inkomen in Israël.

In tegenstelling tot de resultaten in Immervoll en Richardson (2011), vinden wij *niet* dat de herverdeling door verzorgingsstaten minder is geworden sinds het midden van de jaren

¹⁰ België (2000) lijkt een uitbijter; we nemen veel nullen waar in de dataset voor de variabele netto loon

negentig, dat wil zeggen, wanneer we de totale bevolking in aanmerking nemen (in plaats van alleen de bevolking onder de 65 jaar).

3.2 Herverdeling door sociale uitkeringen en belastingen in de tijd

Tabel 3 illustreert dat de verandering van de totale herverdeling vooral is veroorzaakt door sociale uitkeringen. Vanaf het midden van de jaren tachtig tot 2005 steeg de gemiddelde totale herverdeling met 0,036 punt in de 20 landen, waarvan 0,032 punt valt toe te rekenen aan het grotere herverdelende effect van sociale uitkeringen (= 88%).

Tabel 3. Herverdeling in 20 landen, 1985-2005 ^a

	Herverdeling				Partiële effecten: mutatie 1985-2005	
	Rond 1985	Rond 1995	Rond 2005	Mutatie 85-05	Via sociale uitkeringen	Via belasting- en premieheffing
Australië (85-95-03)	0.126	0.156	0.149	0.023	0.030	-0.007
<i>België (85-95-00)</i>	<i>0.187</i>	<i>0.195</i>	<i>0.263</i>	<i>0.076</i>	<i>0.014</i>	<i>0.063</i>
Canada (87-94-04)	0.105	0.136	0.114	0.010	0.007	0.003
Denemarken (87-95-04)	0.144	0.203	0.191	0.047	0.033	0.014
Finland (87-95-04)	0.123	0.168	0.212	0.089	0.098	-0.009
<i>Frankrijk (81-94-05)</i>	<i>0.076</i>	<i>0.199</i>	<i>0.168</i>	<i>0.092</i>	<i>0.075</i>	<i>0.017</i>
Duitsland (84-94-04)	0.179	0.180	0.210	0.031	0.023	0.008
<i>Ierland (87-95-04)</i>	<i>0.172</i>	<i>0.157</i>	<i>0.178</i>	<i>0.006</i>	<i>0.005</i>	<i>0.002</i>
Israël (86-97-05)	0.142	0.139	0.121	-0.021	0.000	-0.021
<i>Italië (86-95-04)</i>	<i>0.119</i>	<i>0.116</i>	<i>0.165</i>	<i>0.046</i>	<i>0.046</i>	<i>0.000</i>
<i>Luxemburg (85-94-04)</i>	<i>0.140</i>	<i>0.153</i>	<i>0.184</i>	<i>0.044</i>	<i>0.007</i>	<i>0.037</i>
<i>Mexico (84-96-04)</i>	<i>0.001</i>	<i>0.010</i>	<i>0.018</i>	<i>0.017</i>	<i>0.017</i>	<i>0.000</i>
Nederland (83-94-04)	0.176	0.162	0.196	0.020	0.020	0.000
Noorwegen(86-95-04)	0.119	0.162	0.174	0.055	0.051	0.004
<i>Polen (86-95-04)</i>	<i>0.094</i>	<i>0.208</i>	<i>0.207</i>	<i>0.113</i>	<i>0.108</i>	<i>0.005</i>
<i>Spanje (80-95-04)</i>	<i>0.098</i>	<i>0.148</i>	<i>0.126</i>	<i>0.028</i>	<i>0.026</i>	<i>0.001</i>
Zweden (87-95-05)	0.211	0.239	0.205	-0.006	-0.003	-0.002
Zwitserland (82-92-04)	0.071	0.068	0.128	0.056	0.077	-0.021
VK (86-95-04)	0.173	0.158	0.145	-0.028	-0.012	-0.015
VS (86-94-04)	0.096	0.108	0.109	0.013	0.013	0.000
Gemiddelde 20 landen	0.128	0.153	0.163	0.036	0.032	0.004
Gemiddelde 12 landen	0.139	0.157	0.163	0.024	0.028	-0.004
<i>Gemiddelde 8 landen</i>	<i>0.111</i>	<i>0.148</i>	<i>0.164</i>	<i>0.053</i>	<i>0.037</i>	<i>0.016</i>

^a Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b).

Vanaf het midden van de jaren tachtig tot halverwege de jaren negentig steeg de totale herverdeling in alle landen, behalve in Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De herverdeling via sociale uitkeringen steeg ook in alle landen behalve in Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De herverdeling via het belastingstelsel daalde in veel landen, maar steeg in Canada, Denemarken, Finland en de Verenigde Staten.

Vanaf het midden van de jaren negentig tot 2005 waren de trends van de herverdeling in de onderzochte landen meer divers, zowel wat betreft de totale herverdeling als de herverdeling via sociale uitkeringen of belastingen. In dit decennium daalde de totale herverdeling in een meerderheid van de beschouwde landen, maar nam daarentegen aanzienlijk toe in België, Finland, Duitsland, Italië, Luxemburg en Nederland, en in mindere mate in Ierland en Noorwegen.

4 Ontleding van de herverdeling via sociale uitkeringen en belastingen 1985-2005

4.1 Relatieve herverdelingseffecten

Deze paragraaf presenteert gedetailleerde informatie over de herverdeling via allerlei sociale programma's van een selectie van 12 landen waarvoor volledige informatie over belastingen en sociale uitkeringen beschikbaar is in LIS. Tabel 4 illustreert de ontleding van de ongelijkheid van primair naar besteedbaar inkomen. De tabel toont de diverse onderdelen van de totale herverdeling die tot stand komt via sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing voor het gemiddelde voor 12 landen in de periode 1985-2005.

Tabel 4. Ontleding van de ongelijkheid van besteedbaar inkomen voor het gemiddelde van 12 landen, 1985-2005 ^a

	Rond 1985	Rond 1995	Rond 2005	Mutatie 85-05
(a) Gini primair inkomen	0.412	0.437	0.454	+0.043
(b) Gini besteedbaar inkomen	0.273	0.281	0.292	+0.018
Herverdeling (a-b)	0.139	0.157	0.163	+0.024
Partiële effecten	Aandeel	Aandeel	Aandeel	Mutatie
Sociale uitkeringen	71%	73%	77%	+7 punten
Uitkeringen wegens ziekte	2%	1%	2%	+1 punten
Uitkeringen wegens beroepsongevallen en -ziekte	5%	0%	1%	-4 punten
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	5%	6%	8%	+3 punten
Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	34%	31%	38%	+4 punten
Kinder- en familietoelagen	6%	7%	6%	0 punten
Werkloosheidsuitkeringen	6%	8%	5%	0 punten
Zwangerschapverlofuitkeringen en andere verlofregelingen	1%	1%	2%	+1 punten
Uitkeringen voor militairen en veteranen	1%	1%	1%	0 punten
Overige socialezekerheidsuitkeringen	2%	4%	3%	0 punten
Bijstand	9%	8%	8%	-1 punten
Gebonden subsidies ^b	1%	4%	3%	+2 punten
Belasting- en premieheffing	29%	27%	23%	-7 punten
Sociale premies	1%	1%	0%	-1 punten
Inkomstenbelasting	28%	26%	22%	-6 punten
Totale herverdeling	100%	100%	100%	

^a Gemiddelde van 12 landen; Australië, Canada, Denemarken, Finland, Duitsland, Israël, Nederland, Noorwegen, Zweden, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

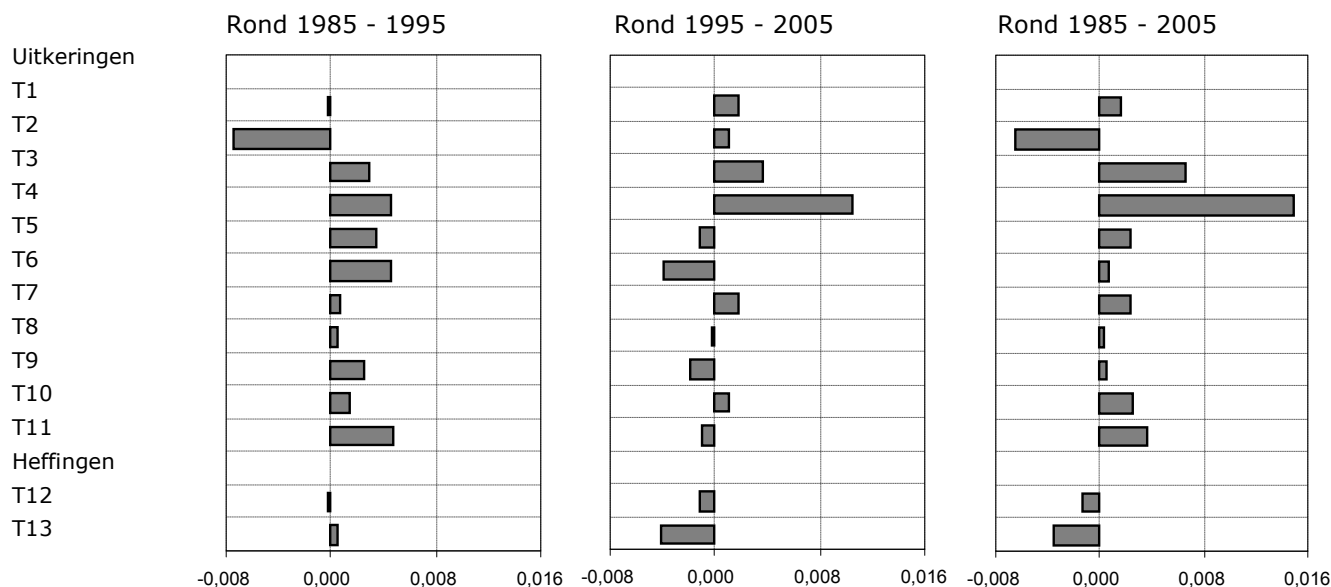
^b Zoals huursubsidies, voedselbonnen.

Bron: eigen berekeningen op basis van LIS.

4.2 Mutatie herverdeling

Figuur 1 toont de mutaties van de herverdeling via de 13 onderscheiden sociale uitkeringen en belastingen voor het gemiddelde van 12 landen voor verschillende periodes.

Figuur 1. Ontwikkeling herverdeling via 13 soorten sociale uitkeringen en belastingen voor 12 landen, 1985-2005 (mutaties Ginicoëfficiënt).

T1	Uitkeringen wegens ziekte	T7	Zwangerschapsverlof en andere familieverlofregelingen
T2	Uitkeringen wegens beroepsongevallen en - ziekte	T8	Uitkeringen voor militairen en veteranen
T3	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	T9	Overige socialezekerheidsuitkeringen
T4	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	T10	Bijstand
T5	Kinderen- en familietoelagen	T11	Gebonden subsidies
T6	Werkloosheidsuitkeringen	T12	Loonbelasting en sociale premieheffing
		T13	Inkomstenbelasting

Bron: eigen berekeningen op basis van LIS.

In het decennium van medio jaren tachtig tot halverwege de jaren negentig was het dominante patroon 'meer herverdeling'; zie de bijlage voor details. Dit is vooral duidelijk zichtbaar voor het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen, de werkloosheidsuitkeringen, en de kind- en familietoelagen. Minder herverdeling werd gegenereerd via de uitkeringen voor ziekte, arbeidsongevallen en arbeidsongeschiktheid. In dit decennium bedroeg de toename van de totale herverdeling per saldo 0,017 punt voor het 12-landen-gemiddelde.

In de periode 1995-2005 bleef de herverdeling als geheel vrij stabiel. Er valt een daling waar te nemen bij de werkloosheidsuitkeringen en via de belastingen. De herverdeling steeg in deze periode juist vrij sterk via het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen, en in

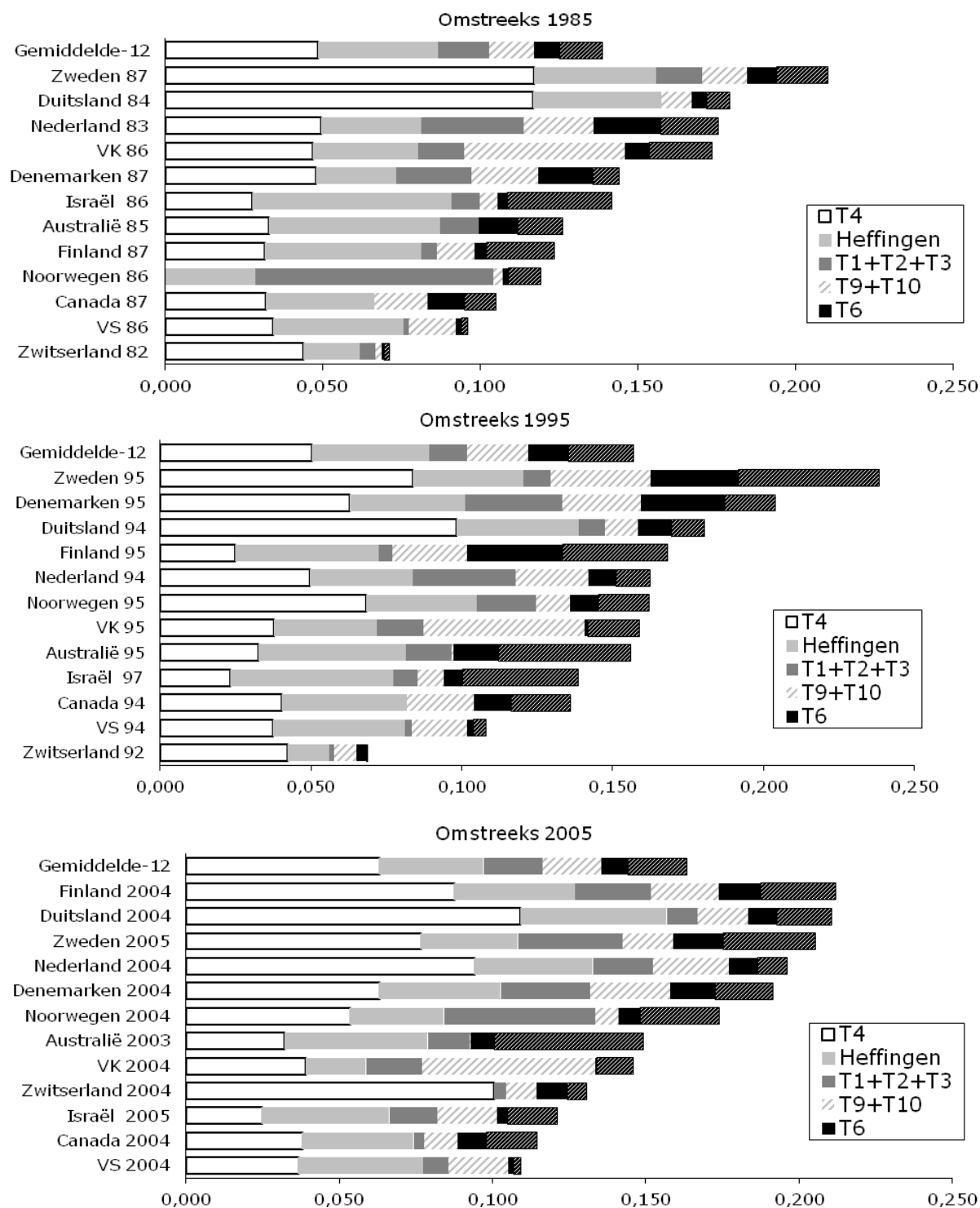
mindere mate via de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. De gemiddelde verandering in de totale herverdeling bedroeg in deze periode slechts 0,006 punt.

De gehele periode 1985-2005 vertoont meer diversiteit in patronen. Een significante toename van de herverdeling kan worden toegeschreven aan het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen en de arbeidsongeschiktheidsregelingen, terwijl minder herverdeling tot stand kwam via de uitkeringen wegens ziekte en via belasting- en premieheffing. Samengenomen bedroeg de cumulatie van de veranderingen in de totale herverdeling gedurende de hele periode 0,024 punten.

De ontwikkelingen verschillen nogal per land. Figuur 2 toont hoe de herverdeling van elke sociale uitkering en belasting is veranderd in de periode 1985-2005 voor elk van de 12 onderscheiden landen. Landen zijn gerangschikt op volgorde van hun totale herverdeling van hoog naar laag. Gemakshalve zijn vijf groepen programma's geclusterd, te weten:

- T4: Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen;
- T1 + T2 + T3: Uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid en invaliditeit;
- T9 + T10: Bijstand en overige socialezekerheidsuitkeringen;
- T6: Werkloosheidsuitkeringen;
- Overige overdrachten (kind- en familietoelagen, zwangerschapsverlofuitkeringen en andere familieverlofregelingen, uitkeringen voor militairen en veteranen), en
- Belastingen (loon- en inkomstenbelasting en sociale premieheffing).

Figuur 2. Ontleding van de herverdeling via sociale uitkeringen en via belasting- en premieheffing in 12 landen, 1985-2005.

Bron: eigen berekeningen op basis van LIS.

Het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen leidt tot de grootste herverdeling in het merendeel van de landen (ongeveer een derde). Vanaf het midden van de jaren tachtig tot halverwege de jaren negentig was het belangrijkste patroon een stabiele of dalende bijdrage

van pensioenen aan de herverdeling, met uitzondering van Canada, Denemarken, Noorwegen en de Verenigde Staten. In de periode 1995-2005 is dit beeld veranderd: de herverdeling is toegenomen in zeven landen en daalde in Canada, Noorwegen en Zweden. De bijdrage van het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen steeg tijdens dit decennium. Samengenomen is het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen goed voor ongeveer 60 procent van de totale toename van de herverdeling in het 12-landen-gemiddelde in de periode 1985-2005.

De bijstand, de belangrijkste vorm van inkomenssteun voor hen die niet in aanmerking komen voor andere uitkeringen, vertegenwoordigt een relatief hoog aandeel van de totale herverdeling, dat wil zeggen, in verhouding tot andere uitkeringen, omdat de bijstand specifiek is gericht op lage-inkomensgroepen. Hogere niveaus van ongelijkheidsreductie werden halverwege de jaren negentig bereikt (in vergelijking met eerdere jaren) in nagenoeg alle landen. In de periode 1995-2005 daalde de herverdeling door de bijstand alleen in Canada, Finland, Noorwegen en Zweden. De bijstand draagt voor 20 procent bij aan de totale toename van de herverdeling in het 12-landen-gemiddelde in de periode 1985-2005.

De herverdeling van uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid en invaliditeit varieert van land tot land. Over de gehele periode steeg de herverdeling in Canada, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, terwijl die daalde in Nederland en Noorwegen. Andere landen ervaren een toename (afname) vóór het midden van de jaren negentig en daarna een afname (toename) tot het midden van de jaren 2000. Samengenomen dragen de uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid en invaliditeit voor ongeveer 12 procent bij aan de totale toename van de herverdeling in het 12-landen-gemiddelde in de periode 1985-2005.

In de periode 1985-1995 steeg de herverdeling via de werkloosheidsuitkeringen in de meeste landen, met uitzondering van Nederland en het Verenigd Koninkrijk, terwijl de herverdeling licht daalde in de meeste landen in de periode 1995-2005 (met als uitzonderingen Nederland, Zwitserland en de Verenigde Staten). Samengenomen is bijdrage van de werkloosheidsuitkeringen aan de totale toename van de herverdeling bescheiden.

Bij de overige overdrachten was sprake van een sterke toename van de herverdeling in Australië en Zweden in de periode 1985-1995 als gevolg van kind- en familietoelagen, de zwangerschapsverlofuitkeringen en andere familieverlofregelingen, de uitkeringen voor militairen en veteranen en enkele andere sociale uitkeringen in die landen. Deze verzameling inkomensoverdrachten zijn goed voor 22 procent van de totale toename van de herverdeling in het 12-landen-gemiddelde in de periode 1985-2005.

De directe belastingen droegen gemiddeld genomen minder bij aan de herverdeling in de periode 1985-2005. Er zijn echter grote verschillen tussen landen. In Australië, Finland, Israël, Zweden, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk daalde de herverdelende werking via belastingen, terwijl in Canada, Denemarken, Duitsland en Noorwegen juist sprake was van meer herverdeling via belasting- en premieheffing.

4.3 Gevoeligheidsanalyse

Uit de literatuur blijkt dat de diverse globale indicatoren van inkomensongelijkheid gevoelig zijn voor verschillende delen van de inkomensverdeling (Atkinson et al., 1995; Förster, 2000;

Hauser & Becker, 1999; Lambert, 1993). Daarom hebben we de analyse herhaald voor andere indicatoren dan de Ginicoëfficiënt. De gevoeligheidsanalyse is uitgevoerd door ook gebruik te maken van andere veel gebruikte indicatoren, zoals de Atkinsonindex ($\alpha = 1.0$ en $\alpha = 0,5$), Mean Log Deviation en de Theilindex. Indicatoren die nogal gevoelig zijn voor het middelste deel van de inkomensverdeling zijn de Ginicoëfficiënt, de Atkinsonindex ($\alpha = 0,5$) en de Theilindex, terwijl de Atkinsonindex ($\alpha = 1,0$) en Mean Log Deviation relatief meer gevoelig zijn voor de veranderingen in de onderste staart van de inkomensverdeling.

De gevoeligheidsanalyse is uitgevoerd voor vier landen (Duitsland, Nederland, Zweden en de Verenigde Staten) van rond 1985 tot rond 2005; zie Caminada et al. (2012) voor details. Het blijkt dat voor elk land alle indicatoren hetzelfde patroon in de tijd volgen voor zover het de totale herverdeling betreft. De grootste herverdeling wordt steeds gemeten met Mean Log Deviation, de laagste met de Atkinsonindex ($\alpha = 0,5$). Wat betreft de effecten van de verschillende programma's op de herverdeling vinden we een aantal kleinere verschillen, afhankelijk van de indicator die werd toegepast. De hoogste herverdeling kwam in alle gevallen tot stand via het publieke ouderdoms- en nabestaandenpensioen, maar het aandeel van de directe belastingen en de bijstandsuitkeringen in de totale herverdeling schommelt enigszins, afhankelijk van de gebruikte indicatoren. De trends van de ontlede herverdeling blijken overigens nauwelijks gevoelig voor de gekozen ongelijkheidsindicator.

Kortom, in de meeste gevallen wordt het empirische resultaat nauwelijks beïnvloed door de keuze van de gehanteerde inkomensongelijkheidsmaatstaf. Echter, voor zover sociale programma's vooral zijn gericht op een bepaalde groep, bijvoorbeeld de onderste staart van de inkomensverdeling, dan kunnen de resultaten enigszins afhankelijk zijn van de gekozen indicator.

5 Conclusie

Verschuivende stelsels van sociale zekerheid en belastingsystemen leiden tot verschillende uitkomsten voor de veranderingen van de inkomensongelijkheid in verzorgingsstaten. Dit artikel analyseert de herverdeling die het gevolg is van sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing in 20 landen in de periode 1985-2005 op basis van de micro huishoudensinkomensgegevens van Luxembourg Income Studies. We hebben de ongelijkheid van het primaire en besteedbare inkomen in kaart gebracht, met een gedetailleerde uitsplitsing naar de onderdelen van de verzorgingsstaat.

We vinden dat in de verzorgingsstaten in het jaar 2005 de inkomensongelijkheid gemiddeld genomen is verminderd met een derde. Sociale uitkeringen hebben een veel sterker herverdelend effect dan belastingen. Het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen is goed voor de grootste vermindering van de inkomensongelijkheid, hoewel het beeld van land tot land varieert. In mindere mate dragen de bijstand, uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid en de kind- en familietoelagen bij aan kleinere inkomensverschillen.

Voor alle landen is een forse stijging waargenomen van de ongelijkheid van het primaire inkomen gedurende de afgelopen 25 jaar, met uitzondering van Ierland. In de meeste landen nam ook de mate van herverdeling als geheel toe. De stelsels van sociale uitkeringen en belastingen mitigeerden ongeveer twee derde van de stijging van de toename in de primaire inkomensongelijkheid.

Verzorgingsstaten bereiken rond 2005 dus een grotere reductie van de inkomensongelijkheid dan rond 1995 of 1985 het geval was. Binnen het algemene beeld van stijgende herverdeling draagt het publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor 60 procent bij aan de toename van herverdeling gedurende de gehele periode 1985-2005. De bijstand is goed voor 20 procent, en de uitkeringen wegens ziekte, arbeidsongeschiktheid en invaliditeit dragen voor ongeveer 12 procent bij aan de totale toename van de herverdeling van het 12-landen-gemiddelde. Andere overdrachten dragen voor 22 procent bij aan de totale toename van de herverdeling. Daarentegen is de herverdeling met 16 procent afgenomen als gevolg van belasting- en premieheffing in de periode 1985-2005.

Deze empirische analyse laat niet zien waarom sociale uitkeringen en/of directe belastingen meer of minder herverdelend zijn geworden. Verwacht mag worden dat wanneer de primaire inkomensongelijkheid stijgt, het stelsel van sociale uitkeringen en belastingen automatisch een meer herverdelend effect sorteren vanwege de progressiviteit die in deze systemen is ingebouwd. Maar ook veranderingen in het beleid en demografische veranderingen kunnen een deel van de veranderingen in de herverdeling verklaren. Toekomstig onderzoek zal licht kunnen werpen op de invloed van specifieke beleidshervormingen en de demografie op veranderingen in de herverdeling door verzorgingsstaten.

Koen Caminada

Kees Goudswaard

Chen Wang

*De auteurs zijn resp. hoogleraar Empirische analyse van fiscale en sociale regelgeving, hoogleraar Toegepaste economie en Sociale zekerheid, en promovenda aan de Universiteit Leiden.

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van Instituut Gak. Chen Wang wordt gefinancierd door de Chinese Scholarship Council. Wij danken Paul Alkemade, Tony Atkinson, Jonathan Bradshaw, Bea Cantillon, Louis Chauvel, Janet Gornick, Kan Ji, Ive Marx, Teresa Munizi, Kenneth Nelson, Piotr Paradowski, Harry ter Rele, Peter Saunders, David Staton, David Vaus en Kuriko Watanabe voor hun waardevolle opmerkingen en suggesties. Wij danken Janet Gornick van LIS die het mogelijk heeft gemaakt dat wij onze LIS Budget Incidence Fiscal Redistribution Dataset konden samenstellen.

Literatuur

Atkinson, A.B., Rainwater, L. & Smeeding, T.M. (1995). Income Distribution in OECD Countries: Evidence from the Luxembourg Income Study. *OECD Social Policy Studies*, no. 18. Paris: OECD.

Atkinson, A.B. (1996). Seeking to Explain the Distribution of Income. In J. Hills (Ed.), *New Inequalities* (pp. 19-48). Cambridge: Cambridge University Press.

Atkinson, A.B. & Brandolini, A. (2001). Promise and Pitfalls in the Use of Secondary Data-Sets: Income Inequality in OECD Countries as a Case Study. *Journal of Economic Literature*, 39 (3) (September), 771-800.

- Bergh, A. (2005). On the Counterfactual Problem of Welfare State Research: How Can We Measure Redistribution? *European Sociological Review* 21, 345-357.
- Brandolini, A. & Smeeding, T.M. (2007). Inequality: International Evidence. In S.N. Durlauf & L.E. Blume (Eds.), *The New Palgrave Dictionary of Economics* (pp. 1013-1021). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Brandolini, A. & Smeeding, T.M. (2009). Income Inequality in Richer and OECD Countries. In W. Salverda, B. Nolan & T.M. Smeeding (Eds.), *The Oxford Handbook of Economic Inequality* (pp. 71-100). New York: Oxford University Press.
- Caminada, K. & Goudswaard, K.P. (2001). International Trends in Income Inequality and Social Policy. *International Tax and Public Finance*, 8 (4), 395-415.
- Caminada, K. & Goudswaard, K.P. (2010). How Well is Social Expenditure Targeted to the Poor? In P. Saunders & R. Sainsbury (Eds.), *Social Security, Poverty and Social Exclusion in Rich and Poorer Countries* (pp. 97-112). International Studies on Social Security, volume 16. Mortsel: Intersentia.
- Caminada, K., Goudswaard, K.P. & Wang, C. (2012). Disentangling Income Inequality and the Redistributive Effect of Taxes and Transfers in 20 LIS Countries Over Time. *LIS Working Paper Series*, no. 581.
- Chevan, A. & Stokes, R. (2000). Growth in Family Income Inequality, 1970-1990: Industrial Restructuring and Demographic Change. *Demography*, 37, 365-380.
- Danziger, S., Haveman, R. & Plotnick, R. (1981). How Income Transfer Programs Affect Work, Savings and Income Distribution: A Critical Assessment. *Journal of Economic Literature*, 19 (September), 975-1028.
- Ferrarini, T. & Nelson, K. (2003). Taxation of Social Insurance and Redistribution: a Comparative Analysis of Ten Welfare States. *Journal of European Social Policy*, 13 (1), 21-33.
- Föster, M. (2000). Trend and Driving Factors in Income Distribution and Poverty in the OECD Area. *Labour Market and Social Policy Occasional Papers*, no. 42. Paris: OECD.
- Fuest, C., Niehues, J. & Peichl, A. (2010). The Redistributive Effects of Tax Benefit Systems in the Enlarged EU. *Public Finance Review*, 38 (4), 473-500.
- Gillespie, W.I. (1965). Effects of Public Expenditures on the Distribution of Income. In R. Musgrave (Ed.), *Essays in Fiscal Federalism* (pp. 122-186). Washington: The Brookings Institution.
- Gottschalk, P. & Smeeding, T.M. (1997). Cross-National Comparisons of Earnings and Income Inequality. *Journal of Economic Literature*, 35 (2), 633-687.
- Gottschalk, P. & Smeeding, T.M. (2000). Empirical Evidence on Income Inequality in Industrialized Countries. In A.B. Atkinson & F. Bourguignon (Eds.), *Handbook of Income Distribution* (pp. 261-308). Amsterdam: North-Holland.
- Gustafsson, B. & Johansson, M. (1999). In Search of Smoking Guns: What Makes Income Inequality Vary over Time in Different Countries? *American Sociological Review*, 64, 585-605.

- Immervoll, H. & Richardson, L. (2011). Redistribution Policy and Inequality Reduction in OECD Countries: What Has Changed in Two Decades? *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, No. 122. Paris: OECD.
- Immervoll, H., Levy, H., Lietz, Ch., Mantovani, D., Donoghue, C.O., Sutherland, H. & Verbist, G. (2005). Household Incomes and Redistribution in the European Union: Quantifying the Equalising Properties of Taxes and Benefits. *EUROMOD Working Papers* EM9/05.
- Jesuit, D.K. & Mahler, V.A. (2010). Comparing Government Redistribution across Countries: The Problem of Second-Order Effects. *Social Sciences Quarterly*, 91 (5), 1390-1404
- Kakwani, N. (1986). *Analyzing Redistribution Policies: A Study Using Australian Data*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kakwani, N.C. (1977a). Measurement of Tax Progressivity: An International Comparison. *Economic Journal*, 87, 71-80.
- Kakwani, N.C. (1977b). Applications of Lorenz Curves in Economic Analysis. *Econometrica*, 45 (3), 719-727.
- Kenworthy, L. & Pontusson, J. (2005). Rising Inequality and the Politics of Redistribution in Affluent Countries. *Perspectives on Politics*, 3 (3), 449-471.
- Kim, H. (2000). Do Welfare States Reduce Poverty? A Critical Shortcoming in the Standard Analysis of the Anti-Poverty Effect of Welfare States. *LIS Working Paper Series*, no. 233.
- Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality. *American Economic Review*, 45, 1-28.
- Lambert, P. J. (1993). *The Distribution and Redistribution of Income: A Mathematical Analysis*. Manchester: Manchester University Press.
- Lambert, P.J., Nesbakken, R. & Thoresen, T.O. (2010). On the Meaning and Measurement of Redistribution in Cross-Country Comparisons. *LIS Working Paper Series*, no. 532.
- Luxembourg Income Study (LIS) Database, <http://www.lisdatacenter.org> (multiple countries; microdata runs completed on 27 August 2012). Luxembourg: LIS.
- Mahler, V.A. & Jesuit, D.K. (2006). Fiscal Redistribution in the Developed Countries: New Insights from the Luxembourg Income Study. *Socio-Economic Review*, 4, 483-511.
- McCall, L. (2001). *Complex Inequality: Gender, Class, and Race in the New Economy*. New York: Routledge.
- Musgrave, R.A. & Tun Thin (1948). Income Tax Progression, 1929-48. *Journal of Political Economy*, 56, 498-514.
- Musgrave, R.A., Case, K.E. & Leonard, H.B. (1974). The Distribution of Fiscal Burdens and Benefits. *Public Finance Quarterly*, 2 (July), 259-311.
- Nolan, B. & Marx, I. (2009). Economic Inequality, Poverty, and Social Exclusion. In W. Salverda, B. Nolan & T.M. Smeeding (Eds.), *The Oxford Handbook of Economic Inequality* (pp. 315-341). New York: Oxford University Press.
- OECD (2008). *Growing Unequal? Income Distribution and Poverty in OECD Countries*. Paris: OECD.

- OECD (2011). *Divided We Stand: Why Inequality Keeps Rising*. Paris: OECD.
- Plotnick, R. (1984). The Redistributive Impact of Cash Transfers. *Public Finance Quarterly*, 12, 27-50.
- Reynolds, M. & Smolensky, E. (1977a). *Public Expenditures, Taxes and the Distribution of Income: The United States 1950, 1961, 1970*. New York: Academic Press.
- Reynolds, M. & Smolensky, E. (1977b). Post Fisc Distributions of Income 1950, 1961, and 1970. *Public Finance Quarterly*, 5, 419-438.
- Ringen, S. (1991). Households, Standard of Living and Inequality. *Review of Income and Wealth*, 37, 1-13.
- Smeeding, T.M. (2000). Changing Income Inequality in OECD Countries: Updated Results from the Luxembourg Income Study (LIS). In R. Hauser & I. Becker (Eds.), *The Personal Distribution of Income in an International Perspective* (pp. 205-224). Berlin: Springer-Verlag.
- Smeeding, T.M. (2004). Twenty Years of Research in Income Inequality, Poverty and Redistribution in the Developed World: Introduction and Overview. *Socio-Economic Review*, 2, 149-163.
- Smolensky, E., Hoyt, W. & Danziger, S. (1987). A Critical Survey of Efforts to Measure Budget Incidence. In H.M. van de Kar & B.L. Wolfe (Eds.), *The Relevance of Public Finance for Policy-Making* (pp. 165-179). Detroit: Wayne State University Press.
- Van Vliet, O., Been, J., Caminada, K. & Goudswaard, K. (2012). Pension Reform and Income Inequality among the Elderly in 15 European Countries. *International Journal of Social Welfare* 21 (4s1), S8-S21.
- Wang, C. & Caminada, K. (2011a). Disentangling Income Inequality and the Redistributive Effect of Social Transfers and Taxes in 36 LIS Countries. *LIS Working Paper Series*, no. 567.
- Wang, C. & Caminada, K. (2011b). Leiden LIS Budget Incidence Fiscal Redistribution Dataset. Posted at the website of LIS cross-national data center Luxembourg.
- Wang, C., Caminada, K. & Goudswaard, K. (2012). The Redistributive Effect of Social Transfer Programs and Taxes: A Decomposition Across Countries. *International Social Security Review*, 65 (3), 27-48.
- Whiteford, P. (2008). How Much Redistribution Do Governments Achieve? The Role of Cash Transfers and Household Taxes. In OECD *Growing Unequal? Income Distribution and Poverty in OECD Countries* (pp. 97-121). Paris: OECD.

Bijlage: Trends in inkomensongelijkheid en herverdeling in 20 landen

Hieronder zijn uitgebreide tabellen opgenomen over de trends van de inkomensongelijkheid, de totale herverdeling, de herverdeling via sociale uitkeringen en via de directe belastingen voor alle 20 landen in de periode 1979-2005. In alle landen werd de trend in de totale herverdeling in het bijzonder gedreven door de sociale uitkeringen. De herverdeling die bereikt werd via sociale uitkeringen was meer dan tweemaal zo groot als die via de directe belastingen, met uitzondering voor Canada, Israël en de Verenigde Staten.

Vanaf het midden van de jaren tachtig tot halverwege de jaren negentig steeg de totale herverdeling in alle landen behalve in Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De herverdeling via sociale uitkeringen steeg ook in alle landen behalve in Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De herverdeling via het belastingstelsel daalde in veel landen, maar steeg in Canada, Denemarken, Finland en de Verenigde Staten.

Vanaf het midden van de jaren negentig tot 2005 zijn de patronen van de herverdeling tussen landen meer divers, zowel in de sfeer van de totale herverdeling als van de onderdelen. In dit decennium daalde de totale herverdeling in enkele landen, maar nam de herverdeling bijvoorbeeld aanzienlijk toe in België, Finland, Duitsland, Italië, Luxemburg en Nederland, en in mindere mate in Ierland en Noorwegen.

Ontleding inkomensongelijkheid en herverdeling via sociale uitkeringen en belasting- en premieheffing in 20 landen, 1979-2005.

Land	Jaar	(a) Gini primair inkomen	(b) Gini besteedbaar inkomen	Absolute herverdeling (a-b)	Relatieve herverdeling (a-b)/a*100	Partiële effecten ^a														
						Sociale uitkeringen	Uitkeringen wegens ziekte	Uitkeringen beroeps-ongevallen en -ziekte	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	Kinder- en familieoelagen	Werkeloosheidsuitkeringen	Verlofregelingen	Zwangerschap- en andere	Uitkeringen voor militairen en veteranen	Overig sociale uitkeringen	Bijstand	Gebonden subsidies	Belasting- en premieheffing	Loonbelasting en sociale premieheffing
Australië	1981	0.401	0.285	0.116	29%	0.070	0.002	0.001	0.006	0.031	0.006	0.009	-	0.007	0.009	-	-	0.046	-	0.046
	1985	0.420	0.293	0.126	30%	0.071	0.002	0.002	0.008	0.033	0.006	0.012	-	0.001	0.008	-	-	0.055	-	0.055
	1989	0.432	0.307	0.126	29%	0.073	0.002	0.001	0.009	0.024	0.005	0.010	-	0.009	0.002	0.010	-	0.052	-	0.052
	1995	0.464	0.308	0.156	34%	0.107	0.001	0.001	0.012	0.032	0.025	0.015	0.001	0.010	0.007	0.000	-	0.049	-	0.049
	2001	0.475	0.317	0.158	33%	0.109	0.000	0.003	0.013	0.033	0.020	0.009	0.015	0.009	0.008	0.000	-	0.049	-	0.049
	2003	0.461	0.312	0.149	32%	0.101	0.000	0.002	0.012	0.032	0.020	0.008	0.012	0.008	0.008	0.000	-	0.047	-	0.047
België	1985	<i>0.414</i>	<i>0.227</i>	<i>0.187</i>	<i>45%</i>	<i>0.187</i>	<i>0.013</i>	<i>0.002</i>	-	<i>0.108</i>	<i>0.028</i>	<i>0.030</i>	-	-	<i>0.001</i>	<i>0.004</i>	<i>0.000</i>	<i>0.000</i>	-	-
	1988	<i>0.420</i>	<i>0.232</i>	<i>0.188</i>	<i>45%</i>	<i>0.188</i>	<i>0.013</i>	<i>0.002</i>	<i>0.003</i>	<i>0.108</i>	<i>0.027</i>	<i>0.033</i>	-	-	<i>0.001</i>	<i>0.001</i>	<i>0.000</i>	<i>0.000</i>	-	-
	1992	<i>0.449</i>	<i>0.224</i>	<i>0.226</i>	<i>50%</i>	<i>0.163</i>	-	-	<i>0.016</i>	<i>0.102</i>	<i>0.020</i>	<i>0.024</i>	-	-	-	<i>0.001</i>	-	<i>0.063</i>	<i>0.013</i>	<i>0.050</i>
	1995	<i>0.462</i>	<i>0.266</i>	<i>0.195</i>	<i>42%</i>	<i>0.195</i>	<i>0.001</i>	<i>0.001</i>	<i>0.013</i>	<i>0.121</i>	<i>0.022</i>	<i>0.030</i>	<i>0.000</i>	-	-	<i>0.005</i>	<i>0.001</i>	<i>0.000</i>	-	-
	1997	<i>0.481</i>	<i>0.250</i>	<i>0.231</i>	<i>48%</i>	<i>0.158</i>	-	<i>0.001</i>	<i>0.013</i>	<i>0.103</i>	<i>0.015</i>	<i>0.021</i>	-	-	-	<i>0.004</i>	<i>0.001</i>	<i>0.073</i>	<i>0.008</i>	<i>0.065</i>
	2000	<i>0.542</i>	<i>0.279</i>	<i>0.263</i>	<i>49%</i>	<i>0.201</i>	<i>0.002</i>	<i>0.000</i>	<i>0.006</i>	<i>0.153</i>	<i>0.013</i>	<i>0.021</i>	<i>0.000</i>	-	-	<i>0.004</i>	<i>0.001</i>	<i>0.063</i>	-	<i>0.063</i>
Canada	1981	0.370	0.284	0.086	23%	0.058	-	-	-	0.026	0.005	0.009	-	-	0.004	0.014	-	0.029	-	0.029
	1987	0.393	0.288	0.105	27%	0.069	-	-	-	0.031	0.004	0.012	-	-	0.006	0.017	-	0.035	-	0.035
	1991	0.409	0.285	0.124	30%	0.084	-	-	-	0.034	0.004	0.017	-	-	0.009	0.020	-	0.040	-	0.040
	1994	0.424	0.289	0.136	32%	0.093	-	-	-	0.040	0.009	0.012	-	-	0.010	0.022	-	0.043	-	0.043
	1997	0.417	0.291	0.126	30%	0.085	-	-	-	0.041	0.010	0.008	-	-	0.010	0.016	-	0.041	-	0.041
	1998	0.442	0.311	0.132	30%	0.089	-	0.003	-	0.039	0.012	0.009	-	-	0.005	0.020	-	0.043	-	0.043
	2000	0.430	0.315	0.115	27%	0.076	-	0.003	-	0.037	0.011	0.007	-	-	0.005	0.013	-	0.039	-0.002	0.041
2004	0.433	0.318	0.114	26%	0.076	-	0.003	-	0.037	0.012	0.009	-	-	0.005	0.011	-	0.038	-0.002	0.040	
Denemarken	1987	0.398	0.254	0.144	36%	0.117	0.006	-	0.017	0.047	0.006	0.017	-	-	0.002	0.021	-	0.027	0.000	0.027
	1992	0.426	0.236	0.190	45%	0.144	0.007	-	0.020	0.053	0.007	0.027	-	-	0.007	0.024	-	0.045	0.000	0.045
	1995	0.421	0.218	0.203	48%	0.163	0.007	-	0.025	0.062	0.008	0.027	0.004	-	0.005	0.016	0.010	0.041	0.000	0.041
	2000	0.413	0.225	0.188	46%	0.142	0.006	-	0.022	0.061	0.007	0.014	0.002	0.000	0.005	0.016	0.008	0.046	0.001	0.045
2004	0.419	0.228	0.191	45%	0.149	0.006	-	0.022	0.062	0.007	0.014	0.003	0.000	0.007	0.016	0.010	0.042	0.000	0.041	

Noot: Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

a Wanneer alle partiële effecten worden opgeteld, komt de optelsom doorgaans iets hoger uit dan 100 procent. Voor dit samenstellingseffect is al volgt gecorrigeerd. We hebben eerst elke specifieke sociale uitkering als eerste programma toegevoegd aan het primaire inkomen, en evenzo elke directe belasting als eerste afgetrokken van het bruto inkomen. In dat geval komt de optelsom van alle partiële herverdelingseffecten iets hoger uit dan 100 procent. Vervolgens terugschalen via een correctiefactor; die is gedefinieerd als de totale herverdeling (100%) gedeeld door de optelsom van alle partiële herverdelingseffecten van alle programma's samen (iets hoger dan 100%).

Bron: Wang & Caminada (2011b)

Ontleding inkomensongelijkheid en herverdeling via sociale uitkeringen en directe belastingen in 20 landen, 1979-2005 (vervolg).

Land	Jaar	(a) Gini primair inkomen	(b) Gini besteedbaar inkomen	Absolute herverdeling (a-b)	Relatieve herverdeling (a-b)/a*100	Partiële effecten ^a														
						Sociale uitkeringen	Uitkeringen wegens ziekte	Uitkeringen beroeps-ongevallen en -ziekte	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioenen	Kinder- en familie-toelagen	Werkeloosheids-uitkeringen	verlofregelingen	Zwangerschaps- en andere verlofregelingen	Uitkeringen voor militairen en veteranen	Overig sociale uitkeringen	Bijsluiting	Gebonden subsidies	Belasting- en premieeffening	Loonbelasting en sociale premieheffing
Finland	1987	0.332	0.209	0.123	37%	0.070	0.002	0.000	0.002	0.030	0.008	0.004	0.003	0.005	0.004	0.011	-	0.053	0.002	0.051
	1991	0.331	0.210	0.122	37%	0.073	0.002	0.000	0.003	0.025	0.013	0.008	0.004	0.004	0.002	0.014	-	0.049	0.003	0.046
	1995	0.384	0.217	0.168	44%	0.113	0.002	0.001	0.002	0.023	0.020	0.030	0.004	0.004	0.004	0.016	0.008	0.054	0.008	0.046
	2000	0.460	0.246	0.214	46%	0.168	0.002	0.002	0.021	0.079	0.012	0.014	0.007	0.003	0.004	0.016	0.007	0.046	0.004	0.041
	2004	0.464	0.252	0.212	46%	0.168	0.003	0.002	0.019	0.085	0.011	0.013	0.007	0.002	0.004	0.015	0.007	0.044	0.004	0.040
<i>Frankrijk</i>	<i>1979</i>	<i>0.452</i>	<i>0.294</i>	<i>0.159</i>	<i>35%</i>	<i>0.125</i>	-	-	-	<i>0.076</i>	<i>0.020</i>	-	-	-	<i>0.029</i>	-	<i>0.034</i>	-	<i>0.034</i>	
	<i>1981</i>	<i>0.364</i>	<i>0.288</i>	<i>0.076</i>	<i>21%</i>	<i>0.076</i>	-	-	<i>0.003</i>	<i>0.009</i>	<i>0.021</i>	<i>0.006</i>	-	-	<i>0.002</i>	<i>0.020</i>	<i>0.015</i>	<i>0.000</i>	-	-
	<i>1989</i>	<i>0.599</i>	<i>0.445</i>	<i>0.154</i>	<i>26%</i>	<i>0.150</i>	-	-	<i>0.001</i>	<i>0.091</i>	<i>0.022</i>	<i>0.017</i>	-	-	<i>0.003</i>	<i>0.003</i>	<i>0.013</i>	<i>0.004</i>	-	<i>0.004</i>
	<i>1994</i>	<i>0.487</i>	<i>0.288</i>	<i>0.199</i>	<i>41%</i>	<i>0.180</i>	<i>0.003</i>	-	<i>0.010</i>	<i>0.110</i>	<i>0.020</i>	<i>0.015</i>	<i>0.001</i>	<i>0.000</i>	<i>0.002</i>	<i>0.004</i>	<i>0.016</i>	<i>0.018</i>	-	<i>0.018</i>
	<i>2000</i>	<i>0.481</i>	<i>0.278</i>	<i>0.204</i>	<i>42%</i>	<i>0.182</i>	<i>0.003</i>	-	<i>0.007</i>	<i>0.106</i>	<i>0.018</i>	<i>0.014</i>	<i>0.003</i>	<i>0.001</i>	<i>0.002</i>	<i>0.012</i>	<i>0.016</i>	<i>0.022</i>	-	<i>0.022</i>
Duitsland	1981	0.388	0.245	0.143	37%	0.114	-	0.012	-	0.079	0.008	0.002	-	0.005	0.000	0.002	0.006	0.029	-0.002	0.031
	1983	0.385	0.260	0.125	32%	0.100	-	0.001	0.001	0.077	0.005	0.005	0.000	0.002	0.003	0.005	-	0.025	-0.003	0.028
	1984	0.444	0.265	0.179	40%	0.135	-	-	-	0.114	0.007	0.005	0.000	-	-	0.006	0.003	0.044	-0.003	0.046
	1989	0.431	0.258	0.173	40%	0.125	-	0.001	-	0.102	0.006	0.005	0.001	0.003	-	0.004	0.003	0.048	-0.003	0.051
	1994	0.450	0.270	0.180	40%	0.136	-	0.002	0.007	0.095	0.006	0.011	0.002	0.002	-	0.007	0.003	0.044	0.001	0.043
<i>Ierland</i>	<i>1987</i>	<i>0.500</i>	<i>0.328</i>	<i>0.172</i>	<i>34%</i>	<i>0.158</i>	-	0.001	0.009	0.106	0.013	0.009	0.002	0.001	0.002	0.011	0.005	0.052	-0.002	0.050
	<i>1987</i>	<i>0.500</i>	<i>0.328</i>	<i>0.172</i>	<i>34%</i>	<i>0.128</i>	<i>0.009</i>	<i>0.000</i>	<i>0.009</i>	<i>0.020</i>	<i>0.012</i>	<i>0.016</i>	<i>0.000</i>	-	<i>0.003</i>	<i>0.058</i>	-	<i>0.044</i>	<i>0.003</i>	<i>0.041</i>
	<i>1994</i>	<i>0.502</i>	<i>0.333</i>	<i>0.169</i>	<i>34%</i>	<i>0.169</i>	<i>0.006</i>	<i>0.000</i>	<i>0.013</i>	<i>0.048</i>	<i>0.013</i>	<i>0.009</i>	<i>0.000</i>	-	-	<i>0.076</i>	<i>0.005</i>	<i>0.000</i>	-	-
	<i>1995</i>	<i>0.493</i>	<i>0.336</i>	<i>0.157</i>	<i>32%</i>	<i>0.157</i>	<i>0.005</i>	<i>0.000</i>	<i>0.012</i>	<i>0.047</i>	<i>0.013</i>	<i>0.007</i>	<i>0.000</i>	-	-	<i>0.067</i>	<i>0.005</i>	<i>0.000</i>	-	-
	<i>1996</i>	<i>0.483</i>	<i>0.325</i>	<i>0.158</i>	<i>33%</i>	<i>0.158</i>	<i>0.005</i>	<i>0.001</i>	<i>0.014</i>	<i>0.046</i>	<i>0.014</i>	<i>0.011</i>	<i>0.000</i>	-	-	<i>0.063</i>	<i>0.004</i>	<i>0.000</i>	-	-
2000	0.451	0.313	0.138	31%	0.111	0.004	0.001	0.012	0.043	0.008	0.006	0.000	-	-	0.033	0.002	0.027	0.027	0.027	
2004	0.490	0.312	0.178	36%	0.132	0.005	0.000	0.007	0.034	0.020	0.007	0.000	-	0.002	0.049	0.008	0.046	0.004	0.042	

Noot: Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b)

Ontleding inkomensongelijkheid en herverdeling via sociale uitkeringen en directe belastingen in 20 landen, 1979-2005 (vervolg).

Land	Jaar	(a) Gini primair inkomen	(b) Gini besteedbaar inkomen	Absolute herverdeling (a-b)	Relatieve herverdeling (a-b)/a*100	Partiële effecten ^a														
						Sociale uitkeringen	Uitkeringen wegens ziekte	Uitkeringen beroeps-ongevallen en -ziekte	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	Kinder- en familie-toeslagen	Werkloosheids-uitkeringen	Zwangerschaps- en andere verlofregelingen	Uitkeringen voor militairen en veteranen	Overig sociale uitkeringen	Bijstand	Gebonden subsidies	Belasting- en premieheffing	Loonbelasting en sociale premieheffing	Inkomstenbelasting
Israël	1979	0.411	0.303	0.108	26%	0.054	-	-	0.004	0.021	0.018	-	0.000	0.002	0.005	0.003	0.001	0.055	-0.003	0.058
	1986	0.449	0.308	0.142	32%	0.076	-	0.000	0.008	0.027	0.023	0.003	-	0.002	0.007	0.005	0.000	0.066	0.004	0.062
	1992	0.443	0.305	0.138	31%	0.080	0.005	-	0.006	0.022	0.015	0.006	-	-	0.019	0.006	-	0.058	0.003	0.055
	1997	0.474	0.336	0.139	29%	0.081	-	-	0.008	0.022	0.021	0.006	-	-	0.016	0.008	-	0.058	0.001	0.057
	2001	0.506	0.346	0.160	32%	0.096	-	0.001	0.011	0.024	0.023	0.008	-	0.001	0.003	0.024	-	0.064	0.004	0.061
	2005	0.491	0.370	0.121	25%	0.076	-	0.001	0.014	0.024	0.012	0.003	-	0.001	0.003	0.019	-	0.045	0.003	0.042
Italië	1986	0.425	0.306	0.119	28%	0.119	-	-	-	0.111	-	-	-	-	0.008	-	-	0.000	-	-
	1987	0.437	0.332	0.105	24%	0.105	-	0.000	0.019	0.078	-	-	-	0.000	0.000	0.008	-	0.000	-	-
	1989	0.412	0.303	0.109	26%	0.109	-	0.000	0.016	0.087	-	-	-	0.001	0.000	0.006	-	0.000	-	-
	1991	0.395	0.290	0.105	27%	0.105	-	0.001	0.013	0.084	-	-	-	0.000	0.000	0.007	-	0.000	-	-
	1993	0.450	0.339	0.112	25%	0.112	-	0.001	0.011	0.088	-	-	-	0.000	0.000	0.011	-	0.000	-	-
	1995	0.454	0.338	0.116	26%	0.116	-	0.001	0.014	0.090	-	0.004	-	0.000	0.000	0.007	-	0.000	-	-
	1998	0.483	0.346	0.137	28%	0.137	-	0.002	0.015	0.109	-	0.003	-	0.001	0.000	0.006	-	0.000	-	-
	2000	0.477	0.333	0.143	30%	0.143	-	0.002	0.012	0.116	-	0.003	-	0.000	0.000	0.010	-	0.000	-	-
	2004	0.503	0.338	0.165	33%	0.165	-	0.002	0.007	0.137	0.005	0.003	-	0.001	0.000	0.010	-	0.000	-	-
	1985	0.377	0.237	0.140	37%	0.140	0.000	0.003	0.022	0.096	0.014	0.002	0.000	-	0.001	0.002	-	0.000	-	-
Luxemburg	1991	0.372	0.239	0.133	36%	0.133	0.002	-	0.019	0.089	0.013	0.000	0.001	0.002	0.007	-	-	0.000	-	-
	1994	0.388	0.235	0.153	39%	0.153	0.001	-	0.019	0.101	0.018	0.002	0.001	0.002	0.010	-	-	0.000	-	-
	1997	0.400	0.260	0.140	35%	0.140	0.002	0.002	0.021	0.079	0.017	0.003	0.002	0.001	0.007	0.007	-	0.000	-	-
	2000	0.423	0.260	0.163	39%	0.163	0.001	0.002	0.021	0.105	0.020	0.002	0.005	0.000	0.001	0.007	-	0.000	-	-
	2004	0.452	0.268	0.184	41%	0.147	0.001	-	0.015	0.097	0.021	0.008	-	-	0.000	0.005	0.001	0.037	0.037	-
Mexico	1984	0.446	0.445	0.001	0%	0.001	-	-	0.000	0.001	-	-	-	0.000	-	-	-	0.000	-	-
	1989	0.472	0.466	0.006	1%	0.006	-	-	0.000	0.006	-	-	-	0.000	-	-	-	0.000	-	-
	1992	0.493	0.485	0.008	2%	0.008	-	-	0.000	0.008	-	-	-	0.000	-	-	-	0.000	-	-
	1994	0.509	0.495	0.013	3%	0.013	-	-	-	0.007	-	-	-	-	0.007	-	-	0.000	-	-
	1996	0.487	0.477	0.010	2%	0.010	-	-	0.000	0.006	-	-	-	-	0.004	-	-	0.000	-	-
	1998	0.503	0.492	0.010	2%	0.010	-	-	0.000	0.007	-	-	-	-	0.003	-	-	0.000	-	-
	2000	0.504	0.491	0.013	3%	0.013	-	-	0.000	0.006	-	-	-	-	0.007	-	-	0.000	-	-
	2002	0.490	0.471	0.019	4%	0.019	-	-	-	0.007	-	-	-	-	0.003	0.009	-	0.000	-	-
2004	0.476	0.458	0.018	4%	0.018	-	-	-	0.007	-	-	-	-	0.003	0.007	-	0.000	-	-	

Noot: Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b)

Ontleding inkomensongelijkheid en herverdeling via sociale uitkeringen en directe belastingen in 20 landen, 1979-2005 (vervolg)

Land	Jaar	(a) Gini primair inkomen	(b) Gini besteedbaar inkomen	Absolute herverdeling (a-b)	Relatieve herverdeling (a-b)/a*100	Partiële effecten ^a														
						Sociale uitkeringen	Uitkeringen wegens ziekte	Uitkeringen beroeps-ongevallen en -ziekte	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	Kinder- en familie-toelagen	Werkloosheids-uitkeringen	Zwangerschaps- en andere verlof-gevingen	Uitkeringen voor militairen en veteranen	Overig sociale uitkeringen	Bijstand	Gebonden subsidies	Belasting- en premieheffing	Loonbelasting en sociale premieheffing	Inkomstenbelasting
Nederland	1983	0.435	0.260	0.176	40%	0.135	-	-	0.031	0.046	0.012	0.020	-	-	0.005	0.021	-	0.040	0.004	0.036
	1987	0.440	0.256	0.184	42%	0.134	-	-	0.031	0.042	0.010	0.012	-	-	0.005	0.026	0.008	0.051	0.002	0.048
	1991	0.405	0.266	0.139	34%	0.119	0.003	-	0.026	0.047	0.009	0.009	-	-	0.000	0.017	0.008	0.020	-	0.020
	1994	0.420	0.257	0.162	39%	0.120	0.001	-	0.030	0.047	0.011	0.009	-	-	0.000	0.017	0.006	0.042	-0.005	0.047
	1999	0.373	0.231	0.142	38%	0.098	0.001	-	0.021	0.050	0.008	0.004	-	-	0.000	0.009	0.004	0.044	0.001	0.043
	2004	0.459	0.263	0.196	43%	0.156	0.002	-	0.018	0.093	0.006	0.009	-	-	0.003	0.019	0.005	0.040	-	0.040
Noorwegen	1979	0.364	0.223	0.141	39%	0.091	-	0.082	-	-	0.007	-	-	-	-	-	0.002	0.050	0.005	0.044
	1986	0.352	0.233	0.119	34%	0.089	-	0.074	-	-	0.008	0.002	-	-	0.002	0.002	0.001	0.031	0.005	0.025
	1991	0.374	0.231	0.142	38%	0.102	-	-	0.018	0.062	0.011	-	-	-	0.002	0.007	0.001	0.040	0.005	0.035
	1995	0.400	0.238	0.162	41%	0.121	-	-	0.019	0.066	0.012	0.009	0.001	-	0.003	0.007	0.004	0.041	0.007	0.034
	2000	0.402	0.250	0.152	38%	0.114	0.006	0.000	0.023	0.054	0.009	0.004	0.008	-	0.003	0.004	0.002	0.038	0.003	0.034
	2004	0.430	0.256	0.174	41%	0.139	0.022	0.000	0.026	0.052	0.011	0.007	0.009	-	0.005	0.006	0.002	0.035	0.003	0.032
Polen	1986	0.365	0.271	0.094	26%	0.094	-	0.000	0.024	0.052	0.002	-	0.001	-	0.016	-	-	0.000	-	-
	1992	0.414	0.274	0.141	34%	0.141	-	-	0.093	0.020	0.027	0.001	-	-	-	-	-	0.000	-	-
	1995	0.527	0.318	0.208	40%	0.208	-	-	0.071	0.089	0.017	0.020	0.000	-	0.002	0.009	-	0.000	-	0.000
	1999	0.475	0.289	0.186	39%	0.181	0.001	-	0.049	0.103	0.009	0.009	0.002	-	0.001	0.005	0.000	0.005	0.000	0.006
	2004	0.527	0.320	0.207	39%	0.202	0.001	-	0.044	0.126	0.014	0.006	0.002	-	-	0.008	0.000	0.005	0.000	0.005
Spanje	1980	0.416	0.318	0.098	24%	0.098	-	-	-	-	-	-	-	0.098	-	-	-	0.000	-	-
	1990	0.420	0.303	0.117	28%	0.117	-	-	0.018	0.076	-	0.015	-	-	0.001	0.006	0.001	0.000	-	-
	1995	0.501	0.353	0.148	29%	0.148	0.004	0.001	0.019	0.098	0.003	0.009	0.000	-	0.002	0.012	0.000	0.000	-	-
	2000	0.541	0.336	0.205	38%	0.174	0.001	0.000	0.016	0.137	0.001	0.005	0.000	-	0.001	0.013	0.000	0.031	0.031	-
	2004	0.441	0.315	0.126	29%	0.124	0.003	-	0.009	0.100	0.001	0.011	-	-	0.001	0.000	0.000	0.001	-	0.001
Zweden	1981	0.411	0.197	0.214	52%	0.170	0.011	-	-	0.108	0.006	0.006	0.004	-	0.002	0.006	0.026	0.044	-0.003	0.047
	1987	0.428	0.218	0.211	49%	0.171	0.014	-	-	0.117	0.008	0.010	0.007	-	0.001	0.014	0.000	0.040	-0.002	0.041
	1992	0.462	0.229	0.232	50%	0.202	0.012	-	-	0.113	0.010	0.024	0.011	-	0.004	0.008	0.020	0.031	-	0.031
	1995	0.460	0.221	0.239	52%	0.198	0.008	-	0.001	0.084	0.010	0.029	0.009	-	0.023	0.011	0.022	0.041	-	0.041
	2000	0.448	0.252	0.196	44%	0.159	0.013	0.002	0.017	0.070	0.009	0.017	0.006	-	0.007	0.008	0.011	0.037	0.001	0.036
	2005	0.442	0.237	0.205	46%	0.168	0.011	0.002	0.020	0.075	0.008	0.016	0.008	-	0.012	0.007	0.009	0.037	0.001	0.036

Noot: Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b)

Ontleding inkomensongelijkheid en herverdeling via sociale uitkeringen en directe belastingen in 20 landen, 1979-2005 (slot).

Land	Jaar	(a) Gini primair inkomen	(b) Gini besteedbaar inkomen	Absolute herverdeling (a-b)	hervdeling (a-b)/a*100	Partiële effecten ^a															
						Sociale uitkeringen	Uitkeringen wegens ziekte	Uitkeringen beroeps-ongevallen en -ziekte	Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	Publiek ouderdoms- en nabestaandenpensioen	Kinder- en familietoelagen	Werkloosheids-uitkeringen	Zwangerschaps- en andere verlofregelingen	Uitkeringen voor militairen en veteranen	Overig sociale uitkeringen	Bijstand	Gebonden subsidies	Belasting- en premieheffing	Loonbelasting en sociale premieheffing	Inkomstenbelasting	
Zwitserland	1982	0.381	0.309	0.071	19%	0.053	-	-	0.005	0.043	-	0.001	-	0.000	0.002	0.002	-	0.018	0.000	0.018	
	1992	0.376	0.307	0.068	18%	0.055	0.001	-	0.000	0.042	-	0.003	-	0.000	-	0.006	0.001	0.014	-0.002	0.016	
	2000	0.386	0.280	0.106	28%	0.109	0.001	0.001	0.000	0.088	0.006	0.004	-	0.000	0.001	0.007	0.000	-0.003	-0.012	0.009	
	2002	0.393	0.274	0.119	30%	0.117	0.002	0.002	0.000	0.094	0.006	0.005	-	0.000	0.001	0.006	0.000	0.002	-0.017	0.019	
VK	2004	0.395	0.268	0.128	32%	0.130	0.001	0.002	0.000	0.100	0.005	0.010	-	0.000	0.001	0.010	0.000	-0.003	-0.010	0.007	
	1979	0.396	0.270	0.126	32%	0.098	0.001	0.001	0.008	0.045	0.013	0.006	0.002	0.000	0.002	0.017	0.003	0.028	0.004	0.024	
	1986	0.476	0.303	0.173	36%	0.136	0.002	0.001	0.011	0.046	0.014	0.007	0.001	0.000	0.003	0.038	0.012	0.037	0.005	0.032	
	1991	0.475	0.336	0.139	29%	0.109	0.001	0.001	0.014	0.039	0.009	0.002	0.000	0.000	0.004	0.038	0.000	0.030	0.005	0.025	
	1994	0.502	0.339	0.163	32%	0.134	0.000	0.001	0.018	0.040	0.010	0.003	-	0.001	0.004	0.031	0.026	0.029	0.005	0.024	
	1995	0.503	0.344	0.158	32%	0.125	0.001	0.001	0.014	0.038	0.011	0.001	0.000	0.001	0.005	0.033	0.020	0.034	0.006	0.028	
	1999	0.497	0.347	0.150	30%	0.125	0.000	0.001	0.019	0.039	0.010	0.001	0.000	0.001	0.003	0.028	0.023	0.026	0.004	0.022	
	2004	0.490	0.345	0.145	30%	0.124	0.000	0.000	0.017	0.039	0.008	0.000	0.000	0.001	0.003	0.034	0.022	0.021	0.005	0.017	
VS	1979	0.405	0.305	0.100	25%	0.052	-	0.001	0.004	0.025	-	0.002	-	0.004	-	0.011	0.004	0.048	0.000	0.049	
	1986	0.434	0.338	0.096	22%	0.053	-	0.002	-	0.033	-	0.002	-	0.002	-	0.011	0.004	0.043	0.000	0.043	
	1991	0.439	0.338	0.101	23%	0.059	-	0.002	-	0.034	-	0.003	-	0.002	-	0.013	0.005	0.042	0.001	0.041	
	1994	0.473	0.365	0.108	23%	0.062	0.000	-	0.002	0.036	-	0.002	-	0.001	0.003	0.011	0.007	0.046	0.001	0.045	
	1997	0.476	0.372	0.103	22%	0.059	-	-	0.001	0.037	-	0.002	-	0.002	-	0.013	0.005	0.045	-0.001	0.046	
	2000	0.473	0.368	0.105	22%	0.056	-	0.001	0.005	0.034	0.000	0.001	-	0.002	0.000	0.009	0.003	0.049	-0.001	0.050	
2004	0.482	0.372	0.109	23%	0.066	-	0.001	0.007	0.035	0.000	0.002	-	0.002	0.000	0.014	0.005	0.043	0.000	0.044		
20-landen-gemiddelde																					
	rond 1985	0.412	0.285	0.128	31%	0.101	0.002	0.004	0.007	0.048	0.009	0.007	0.001	0.001	0.008	0.012	0.002	0.027	0.001	0.026	
	rond 1995	0.452	0.299	0.153	34%	0.127	0.002	0.000	0.014	0.062	0.011	0.012	0.001	0.001	0.004	0.013	0.005	0.026	0.001	0.025	
	rond 2005	0.467	0.304	0.163	35%	0.133	0.003	0.001	0.013	0.074	0.010	0.009	0.002	0.001	0.003	0.013	0.004	0.032	0.005	0.028	
12-landen-gemiddelde																					
	rond 1985	0.412	0.273	0.139	34%	0.098	0.002	0.007	0.007	0.047	0.008	0.008	0.001	0.001	0.003	0.012	0.002	0.041	0.001	0.039	
	rond 1995	0.437	0.281	0.157	36%	0.114	0.002	0.000	0.010	0.049	0.011	0.013	0.002	0.001	0.006	0.013	0.007	0.042	0.001	0.041	
	rond 2005	0.454	0.292	0.163	36%	0.126	0.004	0.001	0.014	0.062	0.009	0.008	0.003	0.001	0.004	0.013	0.005	0.037	0.000	0.036	
8-landen-gemiddelde																					
	rond 1985	0.413	0.303	0.111	27%	0.105	0.003	0.001	0.007	0.050	0.010	0.007	0.000	0.000	0.016	0.010	0.002	0.005	0.000	0.005	
	rond 1995	0.475	0.327	0.148	31%	0.146	0.002	0.000	0.020	0.083	0.012	0.011	0.000	0.000	0.001	0.014	0.003	0.002	0.000	0.002	
	rond 2005	0.485	0.321	0.164	33%	0.143	0.002	0.000	0.012	0.092	0.011	0.009	0.001	0.000	0.001	0.012	0.003	0.026	0.013	0.015	

Noot: Voor 12 landen is volledige informatie beschikbaar over het bruto-nettotraject in LIS. Voor 8 landen (weergegeven in *italic*) worden netto lonen gebruikt, omdat bruto variabelen ontbreken in LIS.

Bron: Wang & Caminada (2011b)